

De Minister van Infrastructuur en Milieu
Mw. M.H. Schultz van Hagen – Maas Geesteranus
www.Internetconsultatie.nl

Geachte mevrouw Schultz van Hagen – Maas Geesteranus,

Bij deze sturen wij u de reactie van de Federatie Grote Monumentengemeenten op de concept AMvB'S van de omgevingswet zoals voorgelegd bij de internetconsultatie van 1 juli 2016. Een aantal belangrijke zaken is geen onderdeel van de voorliggende AMvB's. Toch maken wij hier opmerkingen over gezien de samenhang met de voorliggende teksten en het grote belang van deze onderwerpen voor het erfgoed.

Buiten het hieronder genoemd punt over de advisering bij archeologische rijksmonumenten, maakt de FGM geen opmerkingen betreffende de archeologie.

- We vragen aandacht voor het nog te formuleren overgangsrecht betreffende de registers met gemeentelijke monumenten. Zeker in grotere gemeenten gaat het om honderden tot duizenden aangewezen objecten. We vragen een overgang naar het Omgevingsplan met zo min mogelijk bestuurlijke lasten, bij voorkeur een regeling waarbij het gemeentelijk register in één besluit geacht kan worden onderdeel te zijn van het omgevingsplan. Een regeling waarbij de aanwijzingsbesluiten van de bestaande gemeentelijke monumenten opnieuw appellabel worden, is voor ons onwerkbaar. Dit zou voor een groot aantal gemeenten hoge kosten met zich brengen en voor eigenaren een ongewenste en zinloze regeldruk.
- Een belangrijk deel van de gesignaleerde knelpunten rond het vergunningvrij bouwen zal worden opgelost in het Invoeringsbesluit. Gezien de grote diversiteit van het cultureel erfgoed pleiten wij hierbij voor het hanteren van een doelvoorschrift. Onze ervaringen met het limitatief opsommen van specifieke gevallen zijn zodanig dat wij verwachten dat een doelvoorschrift meer recht zal kunnen doen aan de wens tot deregulering enerzijds en het uitgangspunt van doeltreffende bescherming van cultuurhistorische waarden anderzijds. Een opsomming van situaties doet geen recht aan de voor monumenten zo kenmerkende diversiteit. Lokale beleidsvrijheid geeft de kans voor maatwerk waarbij overbodige regeldruk kan worden voorkomen en belangrijke cultuurhistorische waarden doelmatig worden beschermd. We vragen daarbij aandacht voor de mogelijkheden om in beschermde stads-of dorpsgezichten een adequate bescherming mogelijk te maken in geval van bouwen in, aan, op of bij een monument, tuinen en achtererven en doorzichten, specifiek in het geval van landelijke bebouwing. Wij leggen hier de nadruk op aangezien de bescherming van de gemeentelijke monumenten geregeld zal worden via het omgevingsplan.
- Wij wijzen op de onwenselijkheid van het in fasen aanvragen van een omgevingsaanvraag. De mogelijk toegenomen complexiteit van de aanvragen door het samenvoegen van sectorale wetgeving, boven de reeds binnen de WABO verbonden regelgeving, geldt slechts voor een zeer klein deel van de aanvragen. Voor deze aanvragen is het opheffen van de onlosmakelijkheid zinvol. Voor het overgrote deel van de aanvragen is de onlosmakelijkheid van de diverse activiteiten echter een groot voordeel voor zowel de aanvrager als voor het bevoegd gezag. In de toelichting op deze regelgeving wordt ten onrechte voorbij gegaan aan de staande gemeentelijke praktijk waarbij in het vooroverleg een goede en flexibele afstemming plaatsvindt met de aanvrager, waardoor ook complexe procedures snel en met resultaat worden doorlopen. Het volstaat niet ernaar te verwijzen dat de handeling verboden blijft zolang niet de totale vergunning is verleend. Hiermee komt de nadruk te liggen op handhaving in een (te) laat tijdstip in de ontwikkeling. Dit is zowel voor de aanvrager als voor het bevoegd gezag een onwenselijk situatie met een risico op financiële schade en vertraging.

- De Motie De Vries (33962 – nr.124) zal een plaats krijgen in het de Invoeringswet. Wij wijzen u op het belang van een uniforme toepassing van deze motie voor alle gemeenten. Een uitwerking waarbij er een verschil in rijksregelgeving voor rijksmonumenten tussen de diverse gemeenten kan ontstaan, achten wij onjuist en doet geen recht aan de intentie van de motie.

Naast deze drie hoofdonderwerpen vragen we uw aandacht voor een aantal onderwerpen uit het Omgevingsbesluit:

- Gedeputeerde Staten zijn, naast de Minister en de gemeentelijke commissie voor ruimtelijke kwaliteit, ook adviseur bij een rijksmonumentenactiviteit buiten de bebouwde kom. Deze regeling stamt uit de periode van voor de decentralisering van het erfgoedbeleid. De toegevoegde waarde van een derde advies is beperkt en de kans op onnodige regeldruk en vertraging is hoog. We pleiten voor afschaffing van deze provinciale adviesrol.
- De minister is adviseur met instemming over een aanvraag om een rijksmonumentenactiviteit voor zover die betrekking heeft op een archeologisch rijksmonument. Wij zien het nut van deze constructie niet in. We vragen hierbij om een heldere keuze. Wanneer de gemeente het bevoegd gezag wordt, dan moet daar ook invulling aan gegeven kunnen worden. Indien dat ongewenst is, dan is het helderder dat de gemeente in deze ook geen bevoegd gezag is. Gezien de zeldzaamheid binnen veel gemeenten van dergelijke aanvragen kunnen wij ons wel goed voorstellen dat een regulier advies van de minister in alle gevallen verplicht is. Wij wijzen echter op de analogie met de gebouwde rijksmonumenten waarbij de gemeente in alle gevallen het bevoegd gezag is, ongeacht het aantal rijksmonumentenactiviteiten in deze gemeente en ongeacht de zeldzaamheid of cultuurhistorische waarde van het betreffende rijksmonument.
- In de Omgevingswet wordt de instelling van een adviescommissie voor de rijksmonumentenactiviteit bepaald. In het Omgevingsbesluit worden de werkzaamheden van deze commissie niet meer benoemd. We vragen om een heldere aanduiding wat de taken en positie zijn van deze commissie.

We vragen uw aandacht voor het volgende in het Besluit Activiteiten Leefomgeving:

- In hoofdstuk 11 van het BAL wordt een algemene zorgplicht geïntroduceerd voor rijksmonumenten. In de toelichting wordt daarbij expliciet gerefereerd aan de verdragen van Valletta en Granada. De in de toelichting gehanteerde argumentatie is overtuigend en onderstreept het belang van rijksmonumenten. Naar onze mening is het belang van gemeentelijke monumenten echter niet anders of minder, en werken beide verdragen ook op lokaal niveau door (zie 5.72 van het BKL en de toelichting daarbij). We zien dan ook geen goede reden waarom de in de toelichting BAL gebruikte argumentatie niet ook zou opgaan voor gemeentelijke monumenten. De argumentatie daaromtrent in de toelichting overtuigt wat ons betreft maar ten dele. De wetgeving zou beter recht doen aan beide genoemde verdragen als de zorgplicht zich zou uitstrekken tot het volledig cultureel erfgoed en niet alleen tot het deel daarvan dat beschermd is als rijksmonument.

Wij hopen dat onze reactie een nuttige bijdrage zal leveren aan de vervolmaking van deze belangrijke wetgeving.

Met vriendelijke groet,
drs. Karin Westerink MBA
Voorzitter Federatie Grote Monumentengemeenten